

K ORGANIZACI OPERAČNÍHO ODDĚLENÍ ŠTÁBU ARMÁDY A K METODICE JEHO PRÁCE

Generálmajor Václav Vítanovský

Autor v článku navazuje na některé uveřejněné články o velení a ukazuje na to, že je možné ve výhodněji upravené organizaci operačního oddělení armády a při správné metodě práce splnit všechny úkoly včas a kvalitně. Zaměřuje se především na správné využití náčelníků směrů a na to, jak je možné podstatně zkrátit čas při přípravě rozhodnutí velitele armády. Ukazuje na to, jaké kvality musí náčelník směru mít, aby se stal platným pracovníkem operačního oddělení štábu armády a jak je třeba příslušníky oddělení cvičit.

V loňském ročníku Vojenské mysli jsem v jednom z článků poukazoval na otázky souběžné práce štábů při přípravě rozhodnutí velitele a při plánování operace a ukázal jsem, kde jsou podle mého názoru časové rezervy, které musí být daleko účelněji využity zvláště dnes, kdy přípravné období operace i čas vyhrazený pro rozhodnutí se s ohledem na nové podmínky stále zkracuje. Nyní, kdy otázky velení jsou jedním z hlavních úkolů výcvikového roku, chtěl bych ukázat na některé další momenty, jejichž správným domyslením a jejichž uvedením v život je možné ještě lépe organizovat práci operačního oddělení štábu armády a je možné ještě operativněji řídit podřízená vojska. Chtěl bych svým článkem navázat na některé myšlenky uveřejněné v článcích o velení v čísle 2 Vojenské mysli letošního ročníku, reagovat na výzvu redakční rady Vojenské mysli a přispět tak alespoň částečně k splnění úkolu daného rozkazem ministra národní obrany pro letošní rok.

Zkušenosti z posledních cvičení nám jasně ukazují, že velitelé armád i náčelníci štábů armád ztrácejí mnoho času tím, že se snaží sami osobně o to, aby získali zprávy od podřízených svazků a útvarů a tím i co nejpodrobnější přehled o situaci na frontě. Tato snaha je zcela pochopitelná, protože jednou z velmi důležitých podmínek pro správné a zdůvodněné rozhodnutí je i znalost situace jak nepřítelů tak i vlastních vojsk. Ovšem velitelé armád a jejich náčelníci štábů nejsou jediní, kteří se snaží získat zprávy o situaci. Kromě nich je to především operační oddělení štábu armády, které má za povinnost být kdykoli schopno podat správnou a podrobnou informaci o stavu a činnosti vlastních vojsk. Praxe však nám ukazuje, že velmi často tento úkol operační oddělení plní jen s velkými obtížemi. Tyto obtíže jsou podle mého názoru způsobeny především tím, že i u operačního oddělení, počínaje náčelníkem a konče starším důstojníkem, každý získává zprávy na svou pěst a dále, že dosud existuje zastaralý a nyní již nevhodný způsob informačních zpráv (informačních zpráv několikrát se opakujících) o situaci. Z toho pak vyplývá jako důsledek i další vážný nedostatek, že totiž zprávy o situaci, které operační oddělení k hodině stanovené pro podání informační zprávy získá a vyhodnocené předává, jsou již zastaralé a velmi často pro velitele armády i pro náčelníka štábu armády nejsou ničím novým. Velitel armády i jeho náčelník štábu mnohé z těchto zpráv již zná ze svých osobních telefonických nebo rádiových rozhovorů s podřízenými veliteli divizí. Operační oddělení armády pak tedy neplní svoji velmi důležitou úlohu, tj. co nejvíce oprostí velitele armády a náčelníka štábu armády od toho, aby zbytečně neztrácel čas podřadnou činností, ale aby co nejvíce času měl pro důkladný a systematický rozbor situace a k jejímu důkladnému hodnocení. Operační oddělení se totiž při dosavadním systému velmi

často stává jen lepším nebo horším informátorem štábů druhů vojsk a ostatních složek polního velitelství armády. Pouze takovouto funkcí ovšem operační oddělení plnit nesmí. Operační oddělení štábu armády se musí stát plnohodnotným orgánem velitele a náčelníka štábu armády, orgánem, který mu usnadňuje jeho odpovědnou práci v přípravě rozhodnutí a při zabezpečení proniknutí rozkazů a nařízení do vojsk. Musí být orgánem, který plně dokáže zvládnout všechny zvláštnosti vedení operací a boje v soudobých podmínkách.

Proto také poslední velitelsko-štabní cvičení i cvičení s vojsky ukazují, že se musíme kriticky podívat na organizaci a metody práce operačního oddělení a revidovat je. Vim, že nepřinesou myšlenky zcela nové, o některých z nich napsal v 2. čísle Vojenské mysli generálmajor Knotek, ale i tak chci ukázat na některé skutečnosti vyžadující podle mého názoru revizi.

Je nám známo, že nepřetržitosti velení se dosahuje na jedné straně spolehlivým spojením na druhé straně rychlou a správnou reakcí na každou změnu v situaci. Každá změna v situaci pak musí co nejrychleji najít odpovídající odraz ve včasném rozhodnutí velitele a co nejrychlejšímu doručení rozkazů vykonavatelům.

Ukažme si, jaký byl dosavadní systém práce ve štábu armády při shromažďování zpráv o situaci a jaký systém práce byl při této činnosti v operačním oddělení.

Když příslušný náčelník směru k některé divizi shromáždil zprávy o situaci své divize, informoval o ní svého nejbližšího náčelníka. Byl to náčelník skupiny. Náčelník skupiny buďto pokládal zprávu za velmi důležitou a předal ji dále, nebo čekal, až shromáždí zprávy o situaci i od ostatních divizí. V každém případě musel zprávu vyhodnotit a pak ji hlásit dále náčelníku operačního oddělení. Náčelník oddělení zprávu o situaci zhodnotil a opět buď za celou armádu nebo podle důležitosti i za jednu divizi hlásil náčelníku štábu armády. Tento postup se opakoval při informační zprávě náčelníka štábu armády veliteli armády. Z uvedeného je vidět, a kdo to prožil prakticky, to může potvrdit, že na takovouto činnost se spotřebovalo mnoho času. Kromě toho se velmi často stává při tomto způsobu informačních zpráv, že několikerým předáváním a zhodnocováním zpráv o situaci zmizí některé důležité detaily a zpráva, než se dostane k veliteli armády zastará. Než se dostane k veliteli armády při této praxi je zpravidla pozdě. Proto takovýto způsob organizace práce v operačním oddělení armády není v soudobých podmínkách myslitelný. V době, kdy bojová činnost se rozvíjí na frontě (myšleno na zemi i ve vzduchu) velmi rychle, kdy je třeba rychle reagovat na každou změnu v situaci, kdy každé i sebemenší zdržení při přípravě a vydání rozhodnutí a jeho doručení vykonavatelům může ve svých důsledcích způsobit nedozírné škody, není možné jakékoli zdržení připustit. Každé zdržení může vážně ohrozit vyplnění bojového úkolu.

Aby se zvýšila operativnost v práci operačního oddělení štábu armády, jako hlavního řídicího, organizátorského a koordinujícího článku polního velení armády bude třeba se podívat na organizaci tohoto oddělení z hlediska nahoře uvedených poznatků a pokusit se najít cestu jak uvedený způsob práce zlepšit a zrychlit. Ukazuje se, že v podstatě nejlépe vyhovuje taková organizace operačního oddělení, kde kromě náčelníka oddělení a jeho zástupce je oddělení organizováno do skupiny plánovací, skupiny operační (jinak se může jmenovat i skupina náčelníků směrů) a skupiny informační. Kromě toho je správné, jestli je v oddělení i tajná spisovna s potřebným počtem písařek a kresličů. Toto rozdělení není nové, je již dostatečně prověřeno a osvědčilo se na mnoha cvičeních. Pokusím se nyní ukázat na to, jak bych si představoval činnost tohoto oddělení, aby jeho práce odpovídala soudobým požadavkům.

Náčelník operačního oddělení řídí práci celého oddělení. Zastupuje kromě toho náčelníka štábu armády v době, kdy není ve štábu přítomen, nebo když odpočívá. Zastupuje ho samozřejmě i tehdy, kdy náčelník štábu je s velitelem armády ve vojskách. Zde chci

upozornit na to, že tento případ byl měl být řídkým zjevem, protože společný pobyt obou hlavních funkcionářů ve vojskách nese s sebou nebezpečí současné ztráty obou najednou.

Nyní několik slov k úloze plánovací skupiny v operačním oddělení. Podle mého názoru by bylo vhodné, aby tato skupina byla podřízena přímo zástupci náčelníka operačního oddělení. Může být složena ze dvou důstojníků operátorů, dvou důstojníků specialistů pro zbraně hromadného ničení a použití nových bojových prostředků, jednoho důstojníka pro plánování protiradiotechnických opatření a nakonec důstojníka pro hydrometeorologickou službu. Samozřejmě k této plánovací skupině budou podle potřeby přibíráni k řešení některých otázek i další důstojníci specialisté druhů vojsk a služeb jako např. náčelník štábu dělostřelectva, náčelníci některých služeb atd. Podle potřeby, a hlavně v důležitých okamžicích operace, zúčastní se práce v této skupině osobně náčelník operačního oddělení, náčelník štábu armády nebo i sám velitel armády. Velitel armády a jeho náčelník štábu budou obvykle přítomni při práci skupiny v době, kdy se například zasazuje druhý sled armády, při odrážení silného protiúderu, při provedení armádního protiúderu apod. Bude to prostě v době, kdy situace bude nejsložitější a kdy bude zapotřebí okamžitého rozhodnutí. Jakmile velitel se rozhodne, pak příslušníci plánovací skupiny rozhodnutí zpracují buď jako písemný nebo grafický plán a podle potřeby jako další plánovací dokumenty. V průběhu bojové činnosti plánovací skupina běžně provádí hlubokou analýzu situace a podle pokynů náčelníka štábu armády nebo náčelníka operačního oddělení připravuje potřebné podklady pro rozhodnutí velitele armády. Jakmile je vydáno rozhodnutí, pak plánovací skupina zpracovává potřebné dokumenty k důsledné realizaci vůle velitele. Je třeba, aby plánovací skupina vedla stav bojového složení armády a aby byla schopna v každé době informovat velitele armády nebo náčelníka štábu o poměru sil na frontě a to jak v celku tak i na jednotlivých směrech. Důstojníci, kteří plánují použití zbraní hromadného ničení a ochranu proti nim a kteří sledují nové prostředky vedení boje navrhuji použití zbraní hromadného ničení na jednotlivé konkrétní cíle, zpracovávají v těsné součinnosti se specialisty druhů vojsk tu část rozhodnutí velitele armády, ve které se stanoví, jak bude zbraní hromadného ničení použito, provádí potřebné rozpočty podle jednotlivých zvolených cílů a kromě toho stanoví zásady ochrany proti zbráním hromadného ničení.

V průběhu operace tyto důstojníci nepřetržitě sledují a provádějí hlubokou analýzu nových objektů vhodných pro provedení atomových úderů, sledují výsledky vlastních úderů atomovými zbraněmi, vyhodnocují je po všech stránkách a kromě toho vedou evidenci atomových nábojů a pečují o jejich doplňování.

Důstojník, který je určen k plánování a řízení protiradiotechnických opatření rozpracovává podle pokynů a rozhodnutí velitele armády a náčelníka štábu armády návrhy na činnost speciálních útvarů a jiných jednotek, které plní úkoly protiradiotechnických opatření a koordinuje úsilí druhů vojsk a služeb k cílevědomému rušení rádiových a radiolokačních prostředků nepřítele a plánuje a koordinuje všechna opatření v armádě směřující k radiolokačnímu maskování vojsk a objektů týlu.

Důstojník, který je určen pro hydrometeorologickou službu zpracovává hydrometeorologickou mapu, na které vede podrobnou charakteristiku řek a klimatickou charakteristiku území v pásmu činnosti armády. Tím dává podrobné podklady důstojníkům—specialistům pro správné vyhodnocení pohybu radioaktivní stopy po pozemních výbuších. Organizuje kromě toho hydrometeorologické pozorování prostředky podřízených jednotek.

Operační skupina (někdy jí říkáme také skupina náčelníků směrů) je v soudobých podmínkách jednou z hlavních skupin operačního oddělení armády a operačních oddělení svazků a štábů vůbec. Tak jak ukázal ve svém článku o velení generál Knotek je vhodné organizovat za každou divizi malou skupinku směrůvých důstojníků řízených příslušným náčelníkem směru. Každý náčelník směru se svými pomocníky v přípravném období (tj.

v období plánování operace) může zpracovávat jeden i několik plánovacích dokumentů a tím usnadnit práci plánovací skupiny. Přírodně současně s tím se může i blíže seznámit s úkoly, které svazky budou v operaci plnit. Abychom správně pochopili to nové, co přináší organizace skupiny náčelníků směru, bude dobré, když si ukážeme trochu podrobněji, jaké budou jejich úkoly a k čemu tedy musí být důstojníci této skupiny cvičeni.

Mám za to, že by měli plnit tyto povinnosti:

1. nepřetržitě znát situaci na frontě své divize (nebo armádních záloh), vést pracovní mapu svého směru (za svou divizi) se situací do praporu plukovní dělostřelecké skupiny, plukovních záloh a na důležitých směrech i do roty, baterie vto (v tom rozsahu a na mapě takového měřítko, jak se situace vede ve štábu svazku), včas a hlavně s potřebnými závěry a zdůvodněnými návrhy informovat podle této mapy velitele armády nebo náčelníka štábu armády o situaci svazku a kromě toho tuto situaci zakreslovat do jejich pracovních map. V dalším pak zakreslovat do jejich map všechny změny v situaci;

2. musí neustále doplňovat situaci na mapu náčelníka operačního oddělení a do mapy informační skupiny;

3. musí znát každé rozhodnutí velitele příslušného svazku a veliteli útvarů tohoto svazku k jednotlivým situacím, provádět neustálou analýzu těchto jednotlivých rozhodnutí a v případě, kdy některý z veliteli plní nepřesně rozkaz velitele armády, upozornit na to ihned náčelníka štábu armády nebo i velitele armády;

4. důkladně rozbírat každou vzniklou situaci a důkladně se seznamovat s každým rozhodnutím velitele armády (v první řadě s ohledem na svůj směr) a připravovat iniciativně návrhy rozkazů a bojových nařízení vojskům svého směru, v dalším pak po jejich schválení zabezpečovat jejich nejrychlejší doručení vykonavatelům. Sledovat otázky bojového použití druhů vojsk s ostatními složkami štábu armády (samozřejmě především z hlediska svého směru);

5. musí neustále znát vzdušnou situaci a úkoly, které řeší letectvo přidělené armádě,

6. při všech změnách situace vést poměry sil na celé frontě a samozřejmě podle potřeby i na jednotlivých směrech a k jednotlivým epizodám operace;

7. musí neustále sledovat a znát bojeschopnost jednotlivých svazků, znát radiální situaci vojsk svazku, znát jejich kádrovou situaci hlavně ve velitelských a štábních kádrech a podávat promyšlené a odpovídající návrhy k řešení těchto otázek.

K tomu, aby práce náčelníků jednotlivých směrů mohla probíhat organizovaně a spolehlivě, k vytvoření co nejlepších podmínek pro plnění jejich odpovědné a velmi důležité funkce, je třeba jim zabezpečit spolehlivé a nepřetržité spojení s podřízenými svazky na jednotlivých směrech. Jestliže je štáb na místě, pak je třeba jim vybudovat úkryt a pro práci za pohybu je vybavit štábními autobusy. Není-li možné dát pro každý směr zvláštní autobus, pak alespoň pro svazky prvního sledu. Ostatní směry je možné podle potřeby a vhodnosti sloučit do jednoho nebo dvou autobusů. Každého náčelníka směru je třeba vybavit rádiovou stanicí zařazenou do odpovídající sítě, za důležitými svazky pak je výhodnější mu dát směrovou stanicí k vytvoření směru za příslušným svazkem. Kromě toho bude velmi výhodné, jestliže každý náčelník směru bude vybaven jedním až dvěma terénními osobními automobily a bude-li jim dán k dispozici dohromady jeden až dva vrtulníky. Bude lépe, jestliže vrtulníky budou malého typu. Takto vybavený směr dává záruku, že bude svojí funkcí plnit správně. Chtěl bych upozornit, že v tomto případě je nesmyslem šetřit. Takto vybavený směr dává možnost, aby jeho důstojníci mohli podle potřeby (a takováto potřeba podle mých zkušeností je velmi častá) ihned vyjet nebo vyjet do vojsk. Mám zkušenosti s tím, že prakticky stále jeden z důstojníků směru v dynamice boje je ve vojskách.

Jestliže se štáb armády přemísťuje, pak s prvním přemísťovaným sledem se posílá alespoň jeden z důstojníků každého směru, aby byl na novém VS současně s prvním přemísťovaným sledem. Je to velmi důležité. Na novém VS se tento důstojník spojí se svazkem, který mu přísluší a plní svoji funkci do té doby, než se přemístí zbytek štábu. Tím je zabezpečena kontinuita znalosti situace a nepřetržitost velení vojskům tak, jak to vyžadují podmínky velení v soudobé operaci. Ukazuje se při cvičeních, že tolik nevádí, jestliže některá ze štábních či velitelských sítí na určitou dobu vysadí, ale že je velmi důležité, aby v žádném případě neztratil spojení žádný náčelník směru. Proto je třeba jejich vybavení věnovat velikou pozornost.

Ještě několik slov o informační skupině. Tato skupina zpracovává bojové hlášení a operační souhrnná hlášení. Kromě toho provádí pravidelné informace o situaci jednotlivých složek polního štábu armády, nadřazeného štábu a sousedů. Vede výkazovou mapu a vede válečný deník. Podle potřeby se důstojníci této skupiny mohou posílat do vojsk k detailnímu upřesnění situace.

Taková se zdá nejvýhodnější struktura operačního oddělení štábu armády. Tato organizační struktura byla již několikrát na cvičeních prověřena a ukázala se správnou. Ovšem současně se ukazuje, že této organizaci velmi málo odpovídá organizace mírová. Je třeba vždycky pro cvičení provést celou řadu změn a to samozřejmě na úkor kvality práce hlavně na začátku cvičení, tj. do doby, než se celé oddělení v novém složení sehraje. Dále je nutné si uvědomit i tu skutečnost, že na cvičení zpravidla musíme k doplnění operačního oddělení přibírat další důstojníky. Bývají to důstojníci buď z vlastního štábu (jiných oddělení) nebo důstojníci stálého stavu učilišť a akademií. Tyto důstojníky je třeba zvlášť pečlivě vybírat a hlavně je pro tyto nové funkce svědomitě připravovat. Je třeba s nimi provádět štábní nácviky, zvat je na jednotlivá štábní a velitelsko-štábní cvičení a dát jim všestrannou možnost, aby se pro plánovanou funkci co nejlépe připravili. Víme dobře, že na výběru lidí, na sladění práce oddělení, na správné organizaci práce mezi jednotlivými skupinami závisí rychlost a kvalita zpracování jednotlivých plánovacích dokumentů, kvalita zpracování bojových rozkazů a nařízení, jejich proniknutí do vojsk a kontrola jejich správného plnění a nakonec neustálá znalost situace vojsk. Dalším a ne posledním požadavkem na důstojníka operačního oddělení štábu armády je odpovídající všeobecné i odborné vzdělání, vysoká morálně politická úroveň, vysoké takticko-operační znalosti, dokonalá znalost vojsk, energie a iniciativa. Důstojníci, kteří se po prvé vezmou na cvičení do operačního oddělení přirozeně mají velké nedostatky v uvedených vlastnostech. Proto je třeba dávno před cvičením je správně a důsledně na jejich budoucí úkoly připravovat. Nejlepším způsobem nácviku jsou štábní trenýrovky s výjezdem do terénu. V polních podmínkách důstojníci plní pouze svoje povinnosti vyplývající z funkce na cvičení, kdežto koná-li se trenýrovka ve štábu, jsou odvalováni od své činnosti i jinými povinnostmi, které jim přináší mírová služba.

V další části článku bych chtěl ukázat na jeden z možných příkladů činnosti operačního oddělení štábu armády, náčelníka štábu armády a velitele armády v přípravě operace a při jejím vedení. Jak se připravuje štáb armády na cvičení a jaká opatření se ve štábu budou provádět.

Jakmile je do štábu doručena organizační směrnice a námět pro nadcházející cvičení, je třeba, aby všichni cvičící se s těmito dokumenty co nejrychleji a pečlivě seznámili. Je často třeba podle těchto dokumentů provést ještě některé doplňující práce jak organizačního charakteru, tak i z hlediska teoretické přípravy příslušníků štábu. Každý z příslušníků štábu se s těmito dokumenty seznamuje již z hlediska funkce vykonávané na cvičení. Po zaujetí plánovaného VS štáb očekává doručení směrnice velitele frontu. Jakmile směrnice velitele frontu byla doručena a velitel armády se rozhodl, přistupuje plánovací skupina ke zpracování grafického plánu operace a operační skupina (náčelníci

směrů) obvykle zpracovává některé další plánovací dokumenty. (Jsou to například plány přesuny, plán operačního maskování a k tomu samozřejmě potřebné rozkazy). Aby se utajil celý záměr operace, plánovací skupina pracuje na samostatném pracovišti a jenom v nejnutnějších případech, k upřesnění některých dílčích otázek, se souhlasem náčelníka štábu armády se zúčastní práce na plánu operace na pracovišti plánovací skupiny někteří další náčelníci složek štábu armády a velitelé druhů vojsk a náčelníci služeb. Náčelník štábu armády a náčelník operačního oddělení armády zpravidla sami osobně pracují na plánu operace. Je to nejenom proto, že běží o jeden z nejzávažnějších dokumentů štábu, ale i proto, že spoluprací na tomto dokumentu zaručují jeho kvalitu a zaručují, že se nebude po dokončení předělávat. Tento způsob práce dává možnost i v době plánování (a my víme, že to je období velmi úsilovné práce ve štábu) věnovat potřebnou dobu i stranickopolitické práci. Je výhodné v období plánování operace provést krátkou schůzku s komunisty, na které náčelník operačního oddělení může přednést některé závěry z předpokládaného průběhu cvičení, ukázat dosavadní kladné stránky práce příslušníků oddělení a současně ukázat i na nedostatky. Nakonec pak konkretizovat a ujasnit práci komunistů jednotlivých skupin operačního oddělení s ohledem na práci, která je na cvičení očekává. Upozorní je na to, jaké mohou být při jejich práci potíže a jak je překonat.

V přípravném období a potom i v průběhu boje vyjíždí často velitel armády i náčelník štábu armády do vojsk za tím účelem, aby prověřil plnění vydaných rozkazů. Kromě toho se chce často osobně zúčastnit organizace součinnosti na stupni divize nebo řešení jejích neméně vážných otázek. Spolu s ním vyjíždí zpravidla náčelník operačního oddělení nebo jeho zástupce a podle zvláštních pokynů některý z velitelů a náčelníků druhů vojsk a služeb. Je zcela samozřejmé, že na takový výjezd jede vždy s velitelem armády nebo s náčelníkem štábu armády i příslušný náčelník směru. V soudobých podmínkách velení je to zcela nezbytné, aby s velitelem nebo náčelníkem štábu jel náčelník směru. Je rovněž správné, jestliže ve skupině velitele armády je i specialista v používání zbraní hromadného ničení. Takto sestavená skupina totiž zabezpečuje veliteli armády, že kvalifikovaným způsobem může doručit jeho každé rozhodnutí do vojsk a může i připravit přímo na místě ve vojskách příslušné hlášení nadřízenému veliteli nebo štábu.

V průběhu operace náčelník směru, který dostal zprávu o situaci svého směru hlásí ji náčelníku štábu armády nebo podle potřeby i veliteli armády přímo. Při tom tuto novou situaci zakresluje velitel i náčelníku štábu přímo do jejich pracovních map. Je to výhodné proto, že velitel nebo náčelník štábu při hodnocení situace může mít celou řadu dotazů k vyjasnění některých detailů v situaci. Neplépe tyto dotazy může odpovědět ten náčelník směru, který na tomto směru stále pracuje. V průběhu boje každý náčelník nebo důstojník směru musí udržovat nepřetržité spojení s podřízeným štábem (obvykle s náčelníkem štábu nebo náčelníkem operačního oddělení divize) a podle potřeby s ním upřesňuje situaci svazku. Po upřesnění situace ihned informuje velitele nebo náčelníka štábu. V době, kdy náčelník směru podává informační zprávu veliteli armády, náčelník štábu který doklad současně poslouchá, promýšlí již návrhy, které přednese po dokladu veliteli armády. Když byla situace vyřešena, vydá velitel nebo náčelník štábu armády náčelníku směru potřebné pokyny pro jeho další práci. Tyto pokyny si náčelník směru zapisuje do svého sešitu a podle těchto zápisů zpracovává potřebné bojové rozkazy nebo jiná nařízení. Velitel nebo náčelník štábu obvykle parafrázuje rozkazy a nařízení přímo v sešitu náčelníka směru a ten potom co nejrychleji je doručí vykonavatelům. Kopii rozkazu pak pošle normální cestou do podřízených štábů jako zdvojení a zabezpečení toho, že bude důležité nařízení skutečně doručeno. Za účelem kontroly plnění vydaného rozkazu se vysílá do podřízeného štábu jeden důstojník operačního oddělení. Může to být některý ze skupiny náčelníků směrů, ale velmi často to bývá i příslušník informační sku-

piny. Takovýto způsob práce zabezpečuje potřebnou operativnost, rychlost a přesnost ve velení vojskům. Velení je pružné a živé. Vyhýbáme se tím tomu, že by se předávaly vykonavatelům rozkazy, kterým by nerozuměli a získává se již během práce na rozhodnutí potřebná názorová jednotu. Hlavní však je to, že to dovoluje maximálně zkrátit dobu potřebnou k shromáždění a zpracování zpráv o situaci, jejich zhodnocení a správné učinění rozhodnutí. Kromě toho tento způsob zabezpečuje i rychlé proniknutí rozkazů do vojsk. V důsledku toho zbývá veliteli i náčelníku štábu armády dostatek času k tomu, aby mohli důkladně hodnotit situaci a uvažovat o dalším jejím vývoji. S podřízenými veliteli se pak spojují pouze tehdy, kdy s ním upřesňují některé důležité otázky a kdy prověřují, jak byl pochopen daný úkol.

Je třeba si ovšem uvědomit, že velmi často po informační zprávě náčelníka směru chce velitel armády nebo náčelník štábu armády od tohoto důstojníka, aby sám udělal potřebné zhodnocení situace a navrhl nejlepší a nejrealističtější řešení. Není to proto, že by ho chtěl za každou cenu zkoušet. Ale velitel armády nebo náčelník štábu si je vědom, že příslušný náčelník směru je člověk, který nejlépe musí znát nejen situaci, ale i všechny ostatní podmínky, v jakých jeho divize může situaci řešit. To ovšem vyžaduje od náčelníka směru, aby nepopisoval mechanicky situaci svazku a mechanicky předával zprávy o svazku tak jak je dostal, ale ke každému zhodnocení situace přistupoval tvůrčím způsobem, prováděl hluboké rozborů situace. Důstojníci jednotlivých směrů se tedy jeví tím článkem, který zabezpečuje mobilitu velení vojskům.

Je možné, že některý z čtenářů namítne, že při uvedení takového systému práce v život se značně ne-li vůbec sníží úloha náčelníka operačního oddělení a že se tento funkcionář nezúčastní přípravy důležitých rozhodnutí a že bude stát mimo toho, co se děje na frontě, protože to mnohdy ani nebude znát. Není tomu ovšem tak. Náčelník operačního oddělení, který řídí práci celého oddělení je samozřejmě povinen znát situaci na frontě v každé době a jak ukazuje zkušenost, pak v těch nejsložitějších situacích bude zpravidla pracovat spolu s náčelníkem štábu armády v jeho pracovní místnosti a na stejné mapě. Současně s náčelníkem štábu bude hodnotit situaci a připravovat návrhy pro velitele armády k řešení této situace. Může se stát i to, že náčelník štábu armády jede do vojsk nebo bude pracovat při plánování. V takovém případě, tj. za nepřítomnosti náčelníka štábu nebo proto, aby nebyl při plánování vyrušován, může ho náčelník operačního oddělení zastupovat. Podobně je tomu s náčelníkem operační skupiny (nebo skupiny náčelníků směrů). I tento náčelník řídí přece práci jednotlivých náčelníků směrů. Tím získává přehled o celkové situaci a může tedy i on provádět dokonalou analýzu situace na frontě armády.

Informační skupina, která je jednou z velmi důležitých skupin operačního oddělení pracuje ve velmi těsné součinnosti s jednotlivými náčelníky směrů, hlavně jim pomáhá při jejich výjezdech do vojsk. V informačním oddělení, jak jsem se již výše zmínil, se vede podrobná výkazová mapa bojové činnosti vojsk armády a podle této mapy jeden z důstojníků informační skupiny informuje pomocí dispečinku složky polního velitelství armády o situaci. Tím se zabezpečuje to, aby celé polní velitelství armády bylo neustále informováno o situaci a současně s zabraňuje tomu, aby se na operačním oddělení nekupili lidé, kteří by zdržovali pracovníky operačního oddělení od práce a nevytvářely by se tak podmínky pro klidnou a spolehlivou práci oddělení. Jeden z důstojníků informačního oddělení koná trvalou službu u náčelníka štábu armády v jeho místnosti. Zachycuje pro něho všechny zprávy od podřízených, vede jeho mapu a kromě toho zapisuje do pracovního sešitu všechny rozkazy, které náčelník štábu vydá. Práce tohoto důstojníka je velmi důležitá, protože často se stává, že náčelník štábu vydá ústně celou řadu rozkazů a pokynů o kterých zapomene pak informovat operační oddělení a může docházet k zbytečnému dublování některých nařízení, nebo dokonce k vydání rozkazů, které mohou být

i odlišné než od těch, jaké náčelník štábu vydal ústně. Tento důstojník je neustále seznámen se všemi informačními zprávami, které náčelník štábu vyslechne od náčelníků složek štábu a je informován o všech rozhodnutích.

Závěr

V článku jsem se zabýval, jak jsem již vpředu uvedl, jen některými problémy, které podle mého názoru mohou přispět k dalšímu zmobilnění velení. Ze své praxe mohu říci, že takovýto způsob práce stojí za povšimnutí, že přináší značné časové výhody a byl bych velmi rád, kdyby hlavně otázce širokého využití náčelníků směrů na všech stupních velení byla věnována pozornost. Jsem přesvědčen, že bez těchto funkcionářů v operačních odděleních nenajdeme prostředek, jak práci ve štábu zkvalitnit a zrychlit a při tom velitele a náčelníky štábu uvolnit pro důležitější práce, než kterou nám dosud dělají.

Prameny:

Studijní úvahy na podkladě vlastní praxe z různých cvičení.